

Psaní odborných prací



**GYMNÁZIUM ZLÍN
LESNÍ ČTVRTĚ**

ZALOŽENO 1936

PSANÍ ODBORNÝCH PRACÍ NA GYMNÁZIU ZLÍN, LESNÍ ČTVRŤ 1364

Současné středoškolské a vysokoškolské studium klade na studenty stále větší nároky. Kromě znalostí je to orientace v informačních údajích (literatura, internet), ale také vlastní publikační činnost.

Při psaní jakékoliv odborné práce (např. ročníkové, seminární, později na vysoké škole diplomové) se musíme řídit nejen pokyny vedoucího práce (tj. vyučujícího, který práci zadává), ale i obecnými zásadami, normami pro psaní a citování odborných textů. Tyto normy stanoví nejen formální úpravu práce, ale také formu bibliografických citací a odkazů.

Tento materiál připravili a zpracovali:

Mgr. Hana Máčalová

Mgr. Jiří Pekárek

Mgr. Zdeněk Srna



OBEČNÉ ZÁSADY ZPRACOVÁNÍ TEXTU

Formát textu

Základním schváleným formátem pro psaní odborné práce je formát A4 (210 x 297 mm) orientovaný na výšku.

Titulní strana

Úprava titulní strany záleží nejen na zvyklostech instituce, kde je práce psána, ale také na vedoucím práce. Titulní strana (list) se vkládá jako první nečíslovaná strana. Pro ukázkou uvádíme v příloze možnou alternativu, kterou lze použít (PŘÍLOHA I).

Nastavení formátu textu na straně

Při počítačovém zpracování nastavujeme parametry textového editoru. Při volbě těchto parametrů musíme brát v úvahu, zda bude práce svázaná, nebo ve volných listech. Parametry jsou pouze doporučovány, a tak uvádíme základní možnosti:

	Volné listy	Svázaný text	Oboustranný tisk
Okraje	15 mm	-	-
Vnitřní okraj	-	20 mm + šířka vazby	15 mm + šířka vazby
Vnější okraj	-	20 mm	25 mm
Horní okraj	20 mm	20 mm	20 mm
Dolní okraj	25 mm	25 mm	25 mm

Použití menších okrajů nedoporučujeme.

Počet řádků na straně

Standardní normostrana strojopisu je 30 řádků na straně, což znamená, že musíme nastavit délku strany na 60 a řádkování na 2. Výsledek bude takový, že každý druhý řádek bude prázdný, tj. 30 řádků textu na straně. Počet řádků na straně je zpravidla změněn použitím vyznačovacích verzí písma (snižuje se použitím většího písma v nadpisech a zvyšuje se použitím menšího písma v poznámkách apod.). Možná řešení jsou uvedena v přílohách II – IV.

Počet úhozů na řádek

Norma stanoví 60 úhozů na řádek (včetně mezer mezi slovy).

Záhlaví a paty stran

Záhlaví i paty stran jsou tvořeny jedním až dvěma řádky textu v horním případně dolním okraji. Povinně musí obsahovat číslo strany, jinak může být vložen např. název práce, číslo a název aktuální kapitoly, ale i decentní dekorativní prvky. Tyto prvky nevkládáme na strany seznamů (obsahu, rejstříku, seznamu literatury, seznamu obrázku aj.).

Číslování stran

Započítáváme všechny platné strany práce (na titulní stranu číslo nepíšeme, ale započítáváme ji). Číslování je souvislé až do příloh, jejichž strany mohou být číslovány samostatně.

Obrázky

Počet i rozměry obrázků v textu musí odpovídat potřebám výkladu. Ilustrace i fotografie se vkládají do textu přednostně v elektronickém tvaru (jsou tištěny spolu s textem), v dostatečném rozlišení.

Tištěné obrázky by měly tvořit s textem harmonický celek, což se týká především jejich umístění na straně, tloušťky jejich čar a sytosti vyplněných ploch.

Jednotně se pro všechny obrázky v práci volí šířka mezery mezi jejich hranicemi i okolním textem (5 – 10 mm vodorovně i svisle) a formát popisků (titulků) i případných rámečků.



Lámání odstavců

Text dělíme na odstavce podle zpracovávané problematiky (rozbor jednoho aspektu v jednom odstavci). Pro ukončení a tím oddělení odstavců se použije klávesa ENTER.

Průměrný počet řádků v odstavcích základního textu musí být dostatečný, jinak je text vizuálně roztrhaný. Odstavce smí být rozdělen jen tak (např. vloženým obrázkem), aby v každé jeho části zbyly nejméně dva řádky. Titulky děleny být nesmí!



BIBLIOGRAFICKÉ CITACE A ODKAZY

Každá odborná práce musí být doplněna seznamem literatury (soupisem bibliografických citací) a odkazy.

Seznam literatury

(soupis použité literatury), případně souhrnná bibliografie, je povinný v každé odborné práci. Má čtenáři posloužit k snadné orientaci a poznání literatury na dané téma. Uvádí se v něm pouze skutečně použitá literatura význačná pro zpracování práce (nesmí to být soupis literatury pojednávající o daném tématu).

Bibliografická citace

je souhrn údajů o citované publikaci, nebo její části, umožňující její identifikaci (řídí se normou ČSN ISO 690 z prosince 1996). Základ citace tvoří prvky, které je nutné do citace začlenit – pokud jsou identifikovatelné.

Příklad:

Daniken, E. von. *Prorok minulosti*. Přel. R. Řezábek. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1994, 220 s. Fakta a svědectví. Sv. 119. Přel. z: Prophet der Vergangenheit, ISBN 80-206-0434-0

Některé prvky (ve výše uvedené citaci serifovým písmem) lze vynechat.

Zvláštní formu bibliografických citací mají knihy, noviny a časopisy, články, databáze, elektronické časopisy aj. Pro úplnost podáváme přehled všech možností.

Monografická publikace (knihy)

Prvky popisu: Autor. *Název*. Podřízená odpovědnost (tj. překladatel, editor, ilustrátor apod.). Podnázev. Vydání. Nakladatelské údaje (místo a nakladatel), rok. Rozsah. Edice. Poznámky. ISBN.



Pokud je autorů více než tři, uvádí se jeden, dva, nebo tři první (jména se oddělují středníky) a přidá se et al. (tj. a jiní). První vydání se nemusí uvádět.

Příklady:

DANIKEN, E. von. *Prorok minulosti*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1994. ISBN 80-206-0434-0.

LOMINADZE, DG. *Cyklotron waves in plasma*. 1st ed. Oxford: Pergamon Press, 1981. ISBN 0-08-021680-3.

Seriálové publikace (časopisy, noviny)

Prvky popisu: Autor. Název. Název zdrojového dokumentu (noviny, časopis), rok, ročník, číslo svazku, rozsah (strana od do). ISSN není povinné.

Příklady:

Vlach, Josef. *JE Temelín a zásobování teplem*. Energetika, 2001, roč. 51, č. 3, s. 84–85. ISSN 0375-8842.

Zpravodaj Ministerstva životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí České republiky, 1991. Praha: Press-KO a Retrans. ISSN 0862-90005.

Části monografických publikací

BRUNTON, P. *Perspektivy*. 1. vyd. Sv. 2. Praha: Unitaria, 1992. Kapitola 19, Vláda relativity, s. 19–32.

Příspěvky do monografických publikací

FOUČKOVÁ, M. Reinkarnace a hlubinná terapie. In WHITTON, J. L. a FISHER, J. *Život mezi životy*. Brno: Bollingenská věž, 1992, s. 9–14.

Články v seriálových publikacích

ŠÍŠA, Z. Chovná stanice pražské ZOO. *Zvířata a my*, duben 1995, č. 4, s. 25–29

Záznam elektronické monografie, databáze, počítačového programu

Prvky popisu: Primární odpovědnost (autor, spoluautor). *Název*. Druh nosiče. Podřízená odpovědnost (editor, překladatel, ilustrátor). Vydání. Místo vydání: vydavatel, datum vydání. Datum aktualizace. Datum citování. Edice. Poznámky. Dostupnost a přístup. Standardní číslo (např. ISBN).

CARROLL, Lewis. *Alice's Adventures in Wonderland* [online]. Texinfo ed. 2.1 [Dortmund (Německo)]: WindSpiel, November 1994 [cit. 10. února 1995]. Dostupné na Word Wide Web:

<<http://www.germany.eu.net/books/carroll/alice.html>>.

Eurovoc seminar '95, Praque, June 27th and 28th [online]. Praha: Chancellor Chamber

http://info.opf.slu.cz/vvr/dokumenty/norma_citaca.php

Článek v elektronickém časopise

Prvky popisu: Autor. *Název*. *Název časopisu*. Druh nosiče. Vydání. Označení čísla. Datum aktualizace/revize. Datum citování. Dostupnost.

CHURÁ, Martina. Atlas roztahuje křídla. *Chip* [online]. Březen 2001 [cit. 19. března 2001]. Dostupné na WWW:

<http://www.chip.cz/texty/2001_1/0319/alt.shtml>.

HIRONS, J. PCC Police Commitee holdsitsfirstmeeting at LC. CONSERline: *newsletter of the CONSER Program* [online], 1997, no. 11. URL: . ISSN 1072-611X.

Odkaz

je stručná forma citace vsunutá do pokračujícího textu nebo připojená jako poznámka (poznámka pod čarou). Užívá-li se odkaz spolu se soupisem bibliografických citací, musí obsahovat údaje dostatečné pro zajištění jednoznačnosti.

Autor si může vybrat (po konzultaci s vedoucím práce) z následujících možností:



METODA ČÍSELNÝCH CITACÍ

Text a odkazy

K jejím významným institucím bychom měli počítat také například univerzity (12). Minimalisté víceméně nazývají občanskou společností to, co maximalisté rozumí veřejnou sférou (4).

Citace

4. PERÉZ-DÍAZ, V. (1998). The Public Sphere and European Civil Society. In: J. Alexander (ed.), *Real Civil Societies*. Sage s. 213

12. SHILS, E. (1995). Občanský étos a občanská společnost. In: E. Banfield (ed.) *Občanské ctnosti*. Praha: Victoria Publishing s. 15

PRŮBĚŽNÉ POZNÁMKY

Text

K jejím významným institucím bychom měli počítat také například univerzity¹². Minimalisté víceméně nazývají občanskou společností to, co maximalisté rozumí veřejnou sférou⁴.

Odkazy

4. PERÉZ-DÍAZ, V. (1998). The Public Sphere and European Civil Society. s. 213

12. SHILS, E. (1995). Občanský étos a občanská společnost. s. 15

Citace

PERÉZ-DÍAZ, V. (1998). The Public Sphere and European Civil Society. In: J. Alexander (ed.), *Real Civil Societies*. Sage. s. 213

SHILS, E. (1995). Občanský étos a občanská společnost. In: E. Banfield (ed.) *Občanské ctnosti*. Praha: Victoria Publishing s. 15

UVÁDĚNÍ PRVNÍHO PRVKU A DATA

Text a odkazy

K jejím významným institucím bychom měli počítat také například univerzity (Shils 1995: 15). Minimalisté víceméně nazývají občanskou společností to, co maximalisté rozumí veřejnou sférou (Pérez-Díaz 1998: 213).

Citace

(jsou stejné jako u průběžných poznámek)

PERÉZ-DÍAZ, V. (1998). *The Public Sphere and European Civil Society*.

In: J. Alexander (ed.), *Real Civil Societies*. Sage

SHILS, E. (1995). *Občanský étos a občanská společnost*. In: E. Banfield (ed.) *Občanské společnosti*. Praha: Victoria Publishing.



ZÁKLADNÍ ZÁSADY PRO TYPOGRAFICKOU ÚPRAVU PRACÍ

1. Doporučujeme dodržet tento postup:
 - Zjistěte si, jak velkou část okraje stránky budete potřebovat na vazbu práce. Budete ji muset odečíst od textové plochy.
 - Nejprve si napište text bez typografické úpravy, jen se členěním na odstavce a nadpisy. Pro tuto etapu práce si vyberte dobře čitelný text, kde snadno objevíte chyby a překlepy (Times, Courier). Pokud to editor dovoluje, zapněte si kontrolu pravopisu.
 - Proveďte základní typografickou úpravu. Vždy dejte přednost formátování textu pomocí stylů odstavců a znaků před úpravou bez stylů. S každou další změnou textu byste museli vše pracně přeformátovávat.
 - Přidejte obrázky, případně jejich popisy.
 - Znovu upravte rozvržení textu a kontrolu pravopisné úpravy.
 - Dokončete úpravu (stránkování, obsah a podobně).
 - Před odevzdáním si nechejte přečíst práci někým cizím. Ten objeví chyby, které sami nevidíte.
2. Klávesu ENTER používejte jen pro ukončování jednotlivých odstavců. Pro nucený přechod na nový řádek v rámci jednoho odstavce můžete použít kombinaci klávesy SHIFT a ENTER.
3. Vyhněte se podtrhávání písma. V elektronických textových editorech máme lepší možnosti, jak písmo zvýraznit (změna fontu, kurzíva, tučné písmo apod.).
4. Volte klasická písma určená pro text. Vyhněte se písmům určeným pro reklamu, ozdobným písmům, písmům psaným či kaligrafickým. Jejich použití v seminární práci svědčí většinou o neznalosti základních typografických zásad.



5. Nepoužívejte velké množství druhů písma. Většinou stačí dva. Jeden na text, druhý na nadpisy. Pro zvýraznění můžete použít jejich řezy (tučný, kurzívní) a změnu velikosti. Pokud budete používat WORD, či T602, nabídne vám pro různé nadpisy font Arial a pro text Times New Roman. Pro práce, kde je vyžadován neproporcionální font připomínající starý psací stroj, můžete použít Courier. Není sice pěkný, ale je možné přesněji určit počet písmen na řádku. Courier zabírá do šířky více místa, může tedy vyhovovat požadavku mít na řádku 60 znaků při výšce písma 12 bodů.
6. Nejčastěji se vyskytují prohřešky proti následující typografickým zásadám:
- Na konci řádků se nesmí použít jednoznakové předložky a spojky. Výjimkou může být spojka „a“.
 - Znaky tečka, čárka, vykřičník, otazník se píšou bez mezery za poslední slovo. Po nich následuje mezera.
 - Mezi číslo a jednotky se vkládá mezera. Zápis „10 %“ znamená: deset procent. Zápis bez mezery „10%“ znamená: desetiprocentní.
 - Text v závorkách se píše bez mezer mezi slovy a závorkami (text v závorce).
 - První a poslední řádek odstavce nemá zůstat osamocen na začátku či konci stránky.
 - Nadpis nesmí zůstat sám na konci stránky. Následující text s nadpisem musí být tedy spojen nejméně dvěma řádky.



Gymnázium Zlín, Lesní čtvrť 1364

Seminární práce

**KRITIKA SOCIÁLNÍHO STÁTU
V DÍLE ROBERTA NOZICKA**

Datum zpracování: 16. května 2002
Jiří Horák, 6XB
Konzultant: Mgr. Eva Adamčíková

Příloha I

Vzor titulního listu seminární práce (vkládá se jako první nečíslovaná stránka).





Gymnázium Zlín, Lesní čtvrť 1364, 761 37 Zlín
Tel.: 577 585 111, fax: 577 585 504
URL: www.gymzl.cz
E-mail: gz@gymzl.cz